

DA(18)5687:5 – JV/rs

Bruksela, 30 listopada 2018 r.

**STANOWISKO COPA I COGECA W SPRAWIE
WNIOSKU KOMISJI DOTYCZĄCEGO
PRZEJRZYSTOŚCI I ZRÓWNOWAŻONOŚCI
UNIJNEGO MODELU OCENY RYZYKA W UE**

I. WPROWADZENIE

1. Ponad piętnaście lat po przyjęciu zasad określonych w ogólnym prawie żywnościowym (GFL), **rolnicy i ich spółdzielnie w UE chcieliby ponownie podkreślić swoje poparcie dla tych zasad i zaangażowanie na rzecz ich przestrzegania.**
2. Uważamy, że **GFL jest podstawowym aktem prawnym**, który kładzie podwaliny pod bezpieczeństwo żywnościowe i paszowe, w szczególności poprzez zapewnienie wysokiego poziomu ochrony zdrowia ludzkiego, ochronę konsumentów przed wprowadzającymi w błąd i zwodzącymi praktykami oraz zagwarantowanie skutecznego funkcjonowania rynku wewnętrznego i zintegrowanego podejścia od pola do stołu.

II. MODEL OCENY RYZYKA UE I ROLA EFSA

3. Jedną z podstawowych zasad określonych w GFL była **potrzeba zapewnienia, aby decyzje dotyczące bezpieczeństwa były poparte solidnymi dowodami naukowymi**. GFL ustanowiło Europejski Urząd ds. Bezpieczeństwa Żywności (EFSA) jako niezależny unijny organ ds. oceny ryzyka w zakresie bezpieczeństwa żywności i pasz.
4. Dla Copa i Cogeca **EFSA odgrywała i powinna nadal odgrywać główną rolę w zapewnianiu konsumentom w UE rzetelnych opinii naukowych, które stanowią podstawę decyzji związanych z zarządzaniem ryzykiem w UE i które wzbudzają zaufanie konsumentów**. Opinie i oceny EFSA wyraźnie wymagają profesjonalnego osądu, który należy osiągnąć, przestrzegając najwyższych standardów wiedzy naukowej i autonomii.
5. Opinie przyjęte przez EFSA są wynikiem wspólnych rozważań i ważne jest, aby brać pod uwagę i ufać wiedzy fachowej, osiągnięciom naukowców oraz jakości przeprowadzanych badań. Kluczowe jest, żeby EFSA mogła korzystać ze wsparcia struktury instytucjonalnej, które pozwoliłoby na jej niezależność, a także przyciągnięcie i wdrożenie do pracy utalentowanego personelu, nowych ekspertów i multidyscyplinarnej wiedzy specjalistycznej
6. Aby w dalszym ciągu gwarantować zasadniczą rolę, jaką odgrywa EFSA, niezmiernie ważne jest również, żeby agencji tej zapewnić odpowiednie fundusze.
7. Ponadto, biorąc pod uwagę globalny wymiar całego sektora organy zajmujące się oceną ryzyka muszą współpracować w kwestii kluczowych priorytetów dot. bezpieczeństwa żywności i pasz na poziomie unijnym i międzynarodowym. Oznacza to również zwracanie uwagi na międzynarodowe standardy w nauce (np. OECD) oraz podejmowanie wysiłków na rzecz wspólnego zrozumienia podstaw naukowych dla oceny ryzyka.

III. KONIECZNOŚĆ DALSZEGO BUDOWANIA SILNEGO UNIJNEGO MODELU OCENY RYZYKA, PROMUJĄCEGO INNOWACJE I DECYZJE OPARTE NA WIEDZY NAUKOWEJ - PRZEJRZYSTOŚĆ JEST NARZĘDZIEM, ALE NIE POWINNA BYĆ CELEM OSTATECZNYM

8. **Copa i Cogeca z zadowoleniem przyjmują działania mające na celu zwiększenie przejrzystości oraz poprawę komunikacji i zwiększenie zaufania do unijnego modelu oceny ryzyka**. Wysiłki te nie mogą jednak naruszać kluczowych elementów potrzebnych do dobrego funkcjonowania unijnego modelu oceny ryzyka, w którym to opinie i decyzje muszą opierać się na nauce, **a ramy regulacyjne muszą wspierać innowacje i dostosowywać się do nich. Jest to niezbędne**, aby nadal zapewniać zrównoważony, innowacyjny i konkurencyjny sektor rolnictwa w UE.

9. Uważamy, że **przejrzystość nie powinna być ostatecznym celem, ale narzędziem służącym dalszemu budowaniu silnego systemu**. Przedwczesne ujawnianie badań naukowych może prowadzić do upolitycznienia decyzji naukowych i wyrwania danych z kontekstu, ich niewłaściwej interpretacji lub niewłaściwego wykorzystania. Dlatego też dalsze wymogi w zakresie przejrzystości nie powinny zniechęcać przedsiębiorstw do składania dokumentacji wnioskującej o zatwierdzenie nowych produktów w Europie ani wpływać na proces decyzyjny, który powinien nadal opierać się na solidnych podstawach naukowych*.
10. **Innowacyjność ma zasadnicze znaczenie dla europejskiego sektora rolnego, aby mógł on pozostać konkurencyjny na zglobalizowanym rynku**. Rolnicy i ich spółdzielnie w UE stoją dziś przed wieloma wyzwaniami (np. niekorzystne zjawiska pogodowe, nowe szkodniki i choroby, pojawiające się zagrożenia itp.), więc musimy być wyposażeni we właściwy zestaw narzędzi, który jest opracowywany równolegle z najnowszymi osiągnięciami naukowymi. Ponadto prawodawstwo UE musi dawać poczucie pewności, tak aby przedsiębiorstwa mogły planować swoje działania z wyprzedzeniem. Musi ono również wspierać i zachęcać do prowadzenia działalności badawczo-rozwojowej, aby rolnicy unijni i ich spółdzielnie mogli w dalszych ciągu zachować zrównoważoność i większą konkurencyjność w celu zwiększania liczby miejsc pracy i rozwoju UE.
11. **Przypomina się, że we wnioskach z ponownej oceny GFL¹ podkreślono długotrwałe procedury wydawania zezwoleń w niektórych sektorach** (np. dodatki paszowe, środki ochrony roślin, środki ulepszające żywność itp.) w tym długie procedury na etapie oceny ryzyka oraz długie dyskusje przed Stałym Komitetem ds. roślin, zwierząt, żywności i pasz (PAFF), co spowalnia procesy decyzyjne, a co za tym idzie proces rynkowy.
12. **Te długotrwałe procesy autoryzacji mają zatem wpływ na nasz dostęp do innowacyjnych rozwiązań, a także do właściwych narzędzi, które pomagają nam sprostać stojącym przed nami wyzwaniom, a w rezultacie zwiększają naszą konkurencyjność**. Dlatego też jesteśmy zaniepokojeni możliwym wpływem wszystkich nowych wymogów na przejrzystość badań naukowych. Z żalem też odnosimy się do faktu, że przed opublikowaniem projektu nie przeprowadzono oceny skutków w celu sprawdzenia jakie skutki przyniosą ze sobą nowe wymogi.
13. Należy pamiętać, że **EFSA opracowuje profesjonalne wnioski naukowe, które niekoniecznie są skierowane do ogółu społeczeństwa, ale do podmiotów zarządzających ryzykiem**. Jest prawdopodobne, że konsultacje z ogółem społeczeństwa w sprawie przedłożonych badań lub nawet badań planowanych w przypadku odnowienia zezwoleń na stosowanie substancji doprowadzą do upolitycznienia niektórych opinii naukowych przed podjęciem decyzji przez władze w sprawie zarządzania ryzykiem. Prawdopodobnie spowoduje to jeszcze większe opóźnienia w procesie wydawania zezwoleń jednakże bez zwiększenia zaufania obywateli do tego systemu.

IV. INFORMOWANIE O RYZYKU

14. **Komunikacja jest dziś bardzo złożona. Postrzeganie ryzyka jest w wielu przypadkach emocjonalne i dalekie od racjonalnego lub realistycznego**. Wiąże się to między innymi z faktem, że obecnie istnieje wiele nowych kanałów komunikacji (w tym media społecznościowe), które wzmacniają takie postrzeganie ryzyka. Ta nieracjonalność jest dla nas bez wątpienia bardzo delikatną kwestią, ponieważ może mieć szkodliwy wpływ

¹ Kontrola funkcjonowania Ogólnego prawa żywnościowego:

https://ec.europa.eu/food/safety/general_food_law/fitness_check_en

* Zastrzeżenie Coldiretti

na zaufanie do naszego systemu bezpieczeństwa żywności i pasz, a także na akceptowalność decyzji w zakresie zarządzania ryzykiem.

15. **Dlatego tak ważne jest, aby oceny ryzyka i sprawozdania naukowe jako całość były przekazywane w sposób wyważony, profesjonalny i pragmatyczny. Nauki nie można upolitycznić, nie można też rozpowszechniać szeroko nieuzasadnionych informacji ani ograniczonych ustaleń, ponieważ może to zaniepokoić opinię publiczną i spowodować zakłócenia na rynku.** Ważne jest zatem upewnienie się, że różne narzędzia komunikacyjne wykorzystywane są we właściwy sposób, aby uniknąć sytuacji, w których liczba polubień w mediach społecznościowych ma większe znaczenie niż nauka.
16. Copa i Cogeca z zadowoleniem przyjmują propozycję usprawnienia ogólnej komunikacji. **Ważne jest, aby określić cele informowania o ryzyku i jego zasady.** Dialog ma zasadnicze znaczenie, a propagowanie zrozumienia społecznego będzie oczywiście sprzyjać budowaniu zaufania do naszego systemu. Niemniej jednak, biorąc pod uwagę złożoność opinii naukowych, które nie są adresowane do przeciętnych konsumentów oraz nieracjonalny sposób postrzegania ryzyka w wielu przypadkach, **sprawą najwyższej wagi jest unikanie zbyt uproszczonych komunikatów, które mogą prowadzić do uproszczonych założeń.**
17. W ramach takiego zadania radzenia sobie z komunikacją obarczoną ryzykiem uważamy, że ważne jest również ukierunkowanie działań na zasadę ostrożności i podkreślanie jej roli w tworzeniu polityki unijnej. W razie wystąpienia potencjalnego zagrożenia dla zdrowia ludzi, zwierząt, roślin lub dla środowiska należy ograniczyć przyczyny takiego zagrożenia, nawet w przypadku niepewności dowodów naukowych. Jest to oczywiście niezmiernie ważne i uważamy, że wspomniana zasada została dobrze zdefiniowana. Pozostaje jedynie upewnić się, że jest ona właściwie i proporcjonalnie stosowana, a także że opiera się na najlepszych dostępnych dowodach naukowych. Uważamy, że zwiększenie zrozumienia wspomnianej zasady - przez społeczeństwo, strony zainteresowane oraz podmioty tworzące prawo - za pośrednictwem komunikacji będzie wielce pomocne przy braniu pod uwagę ryzyka, a także odpowiednim nim zarządzaniu. **Sprawą dużej wagi jest również zapewnienie właściwego funkcjonowania rynku wewnętrznego poprzez korzystanie z odpowiedniej polityki w zakresie komunikacji na wypadek ryzyka w sytuacjach kryzysowych.**

V. ZARZĄDZANIE EFSA

18. Od czasu przyjęcia GFL system bezpieczeństwa żywnościowego i paszowego w UE okazał się sukcesem. **Oddzielenie oceny ryzyka od zarządzania ryzykiem rzeczywiście pozwoliło Europie uczynić naszą politykę bardziej opartą na nauce i ograniczyć upolitycznienie naszej nauki.**
19. Ocenę ryzyka należy przeprowadzać w warunkach przejrzystości i niezależności, zapewniając w ten sposób obiektywność wyników. **Uczciwość EFSA w zapewnianiu przejrzystości i skutecznych wyników, w ochronie bezpieczeństwa żywności i zaufania konsumentów oraz we wspieraniu innowacji jest sprawą najwyższej wagi dla rolników i ich spółdzielni w UE.**
20. **Niezależność EFSA jest sprawą niezwykle istotną i nie powinna być podważana.** Ważne jest dalsze wzmocnienie roli EFSA poprzez zapewnienie większej spójności i współpracy między różnymi unijnymi organami oceny ryzyka, przyciąganie naukowców, którzy mają poważanie w środowisku naukowym jako eksperci w swojej dziedzinie, zapewnianie przewidywalności i gwarantowanie wsparcia ze strony różnych organów publicznych. Niemniej jednak uważamy, że zapewnienie reprezentacji każdego państwa

członkowskiego w zarządzie EFSA może doprowadzić do zmniejszenia niezależności tego organu. Przy wyborze nowych niezależnych kandydatów dyskusje powinny skupiać się raczej na kryteriach oceny ryzyka, a nie na potrzebie zapewnienia reprezentacji każdemu państwu członkowskiemu.

21. To samo dotyczy również ekspertów. Uważamy, że niezmiernie ważne jest dalsze przyciąganie nowego utalentowanego personelu do EFSA. Pomimo tego wymóg stawiany państwom członkowskim dot. przedstawiania kandydatur przynajmniej 12 ekspertów w dziedzinie nauki wraz z potrzebą zapewnienia jak najszerszej reprezentacji geograficznej przy powoływaniu ekspertów może prowadzić do podejmowania niektórych decyzji bez osiągnięcia najwyższego poziomu doskonałości naukowej.
-